

Исполнительное производство по-новому

С 9 марта 2011 года действует новая редакция Закона Украины от 21.04.99 г. № 606-XIV «Об исполнительном производстве» (данный Закон изложен в новой редакции Законом Украины от 04.11.10 г. № 2677-VI «О внесении изменений в Закон Украины «Об исполнительном производстве» и некоторые другие законодательные акты Украины по совершенствованию процедуры принудительного исполнения решений судов и других органов (должностных лиц)») (далее – Закон). Закон содержит ряд новелл и увеличивает полномочия государственных исполнителей. Остановимся на них подробнее.

Срок для предъявления исполнительных документов к исполнению

Существенной новеллой Закона является значительное уменьшение срока предъявления к исполнению исполнительных листов и других судебных документов с трех до одного года. Такая норма, по мнению законодателя, должна стимулировать заинтересованных лиц не затягивать с исполнением судебных решений. Однако, по мнению автора, данная норма нарушает конституционный принцип, согласно которому при принятии новых законов или внесении изменений в действующие законы не допускается сужение содержания и объема существующих прав и свобод (ст. 22 Конституции Украины).

При этом следует отметить, что новая редакция Закона закрепляет право взыскателя указывать в заявлении об открытии исполнительного производства сведения, которые могут способствовать выполнению решения (счета должника, местонахождения имущества должника и т.д.).

Существенных изменений претерпел также порядок уведомления должника об открытии исполнительного производства. Так, в новой редакции Закона должник считается уведомленным об открытии исполнительного производства, если ему **направлено** постановление об открытии исполнительного производства по адресу, указанному в исполнительном документе.

Полномочия государственного исполнителя

Среди новых полномочий государственного исполнителя следует отметить такие, как:

- получать от органов, учреждений, организаций и должностных лиц информацию, необходимую для проведения исполнительных действий, в том числе **конфиденциальную**;
- при наличии решения суда о принудительном проникновении в жилье **получать доступ к жилью или**

другому владению физического лица, у которого находится имущество должника или имущество и средства, причитающиеся должнику от других лиц;

- обращаться в суд **об установлении временного ограничения в праве выезда должника - физического лица или руководителя должника - юридического лица за пределы Украины** до исполнения обязательств по решению;

- при обеспечении исполнения решения осуществлять **обращение взыскания на имущественные права должника**.

Одной из положительных новелл Закона является предоставление доступа государственному исполнителю к базам данных и реестрам, в том числе электронным, содержащим информацию о должниках, их имуществе и средствах. Это должно значительно упростить и ускорить один из основных моментов исполнительного производства - выявление или розыск принадлежащего должнику имущества и средств.

В части розыска должника и его имущества в Закон внесено изменение (ст. 40 Закона), согласно которому предусматривается обязательное объявление в розыск должника или его имущества по всем категориям исполнительных документов **без возложения на взыскателя бремени по авансированию расходов на розыск**, что предусматривалось старой редакцией Закона для большей категории исполнительных документов.

Обращение взыскания на имущество должника

В соответствии с новой редакцией Закона взыскание на единственное жилье должника и земельный участок, на котором расположено это жилье, **не осуществляется в случае, если сумма долга не превышает 10 размеров минимальной зарплаты**.

Неоднозначной является также норма Закона, согласно которой при аресте средств на счетах должника арест распространяется также **на средства на счетах, которые будут открыты и после вынесения постановления о наложении ареста**.

По данному нововведению **НБУ высказал свою позицию** в письме от 04.03.11 г. № 25-111/523-3297. Так, Нацбанк письме, в частности, уточняет, что:

- 1) банк должен **приостановить** расходные операции на сумму обременения и уведомить государственного исполнителя о факте открытия нового счета исключительно в случае, если в этом же банке (включая филиалы и подразделения) клиент уже имеет средства и/или другие ценности, находящиеся у него на счетах и/или вкладах или на хранении, и на которые наложен арест этим государственным исполнителем (в том числе если сумма обременения уже накоплена

на другом, ранее открытом счете). Банк **возобновляет** расходные операции на счетах такого клиента в случае, если государственный исполнитель не уведомил о принятом решении в установленный Законом Украины «О платежных системах и переводе средств в Украине» срок, течение которого начинается с даты, указанной в отметке о получении государственным исполнителем уведомления. Также НБУ отмечает, что нормы ст. 6 Закона Украины «О платежных системах и переводе средств в Украине» и ст. 52 Закона Украины «Об исполнительном производстве» не содержат исключений, поэтому применяются ко всем текущим, вкладным (депозитным) счетам клиента в национальной и иностранных валютах;

2) банк **принимает и выполняет:**

- постановления государственных исполнителей об аресте средств на счетах клиентов, которые вынесены как на основании решений суда, так и во исполнение других исполнительных документов, определенных ст. 17 Закона Украины «Об исполнительном производстве»;

- платежные требования на принудительное списание средств, оформленные как на основании решений суда, так и на основании постановлений государственных исполнителей, которые вынесены во исполнение иных исполнительных документов, определенных ст. 17 Закона Украины «Об исполнительном производстве».

Также увеличился долг **с 2 до 3 размеров минимальной заработной платы**, при котором взыскание обращается только на заработную плату, пенсию и т.п., и **не обращается на имущество должника**.

Претерпел изменения и порядок исполнения решения о **восстановлении на работе**. Так, решение будет считаться выполненным со дня выдачи соответствующего приказа или распоряжения о восстановлении на работе, тогда как согласно старой редакции Закона такое решение считается выполненным с момента фактического допущения работника к выполнению предыдущих обязанностей на основании соответствующего акта органа, принявшего решение об увольнении или переводе работника. Данное нововведение может вызвать споры, поскольку юридически с момента выдачи соответствующего приказа или распоряжения о восстановлении на работе работник будет на работе восстановлен, а фактически может быть до нее не допущен, однако решение о восстановлении на работе **будет считаться исполненным**.

Оценка и реализация имущества должника

В части оценки арестованного имущества новая редакция Закона предусматривает возможность

проведения **рецензирования отчета** об оценке имущества, проведенной субъектом оценочной деятельности. Расходы на него несет сторона, не согласная с результатами проведенной оценки (ст. 58 Закона). В случае несогласия с оценкой, определенной по результатам рецензирования, стороны имеют право обжаловать ее в судебном порядке в десятидневный срок со дня получения соответствующего уведомления. Отчет об оценке является действующим в течение шести месяцев, после чего оценка проводится повторно.

Существенной новеллой Закона является **возможность реализации имущества на комиссионных условиях** (ст. 62 Закона). Так реализуется движимое имущество, стоимость которого не превышает 150 нмдг, товары бытового потребления, а также другое движимое имущество (если взыскатель не возражает против этого).

Новой редакцией Закона установлен десятидневный срок на уценку имущества, которое не продано в течение двух месяцев. При этом имущество может быть уценено не более чем на 30%. Повторная уценка имущества может осуществляться не более чем на 50% первоначальной стоимости имущества. Нереализованное имущество может передаваться взыскателю в счет погашения долга по начальной стоимости имущества, по которой оно передавалось на реализацию. А в случае наличия нескольких взыскателей, изъявивших желание оставить за собой нереализованное имущество, оно передается взыскателю в порядке календарного поступления исполнительных документов.

Обжалование решений, действий или бездействия должностных лиц ГИС

Существенно изменены положения Закона об обжаловании решений, действий или бездействия должностных лиц ГИС (ст. 82).

Так, взыскатель и другие участники исполнительного производства (кроме должника) могут обжаловать решения, действия или бездействие должностных лиц исполнительной службы начальнику отдела, которому непосредственно подчинен исполнитель, руководителю соответствующего органа исполнительной службы высшего уровня или в суд.

В свою очередь, должник имеет право обжаловать решения, действия или бездействие государственного исполнителя, других должностных лиц ГИС исключительно в судебном порядке.

Дарина МАРКИНА
юрисконсульт
ЮК «КПД Консалтинг»

Виконавче провадження по-новому

З 9 березня 2011 року діє нова редакція Закону України від 21.04.99 р. № 606-XIV «Про виконавче провадження» (цей Закон викладено в новій редакції Законом України від 04.11.10 р. № 2677-VI «Про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб)» (далі – Закон). Закон містить ряд новел та розширює повноваження державних виконавців. Зупинимося на них детальніше.

Строк для пред'явлення виконавчих документів до виконання

Істотною новелою Закону є значне зменшення строку пред'явлення до виконання виконавчих листів та інших судових документів з трьох до одного року. Така норма, на думку законодавця, повинна стимулювати зацікавлених осіб не зволікати з виконанням судових рішень. Проте, на думку автора, ця норма порушує конституційний принцип, згідно з яким під час прийняття нових законів або внесення змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав та свобод (ст. 22 Конституції України).

При цьому звернемо увагу, що нова редакція Закону закріплює право стягувача зазначати в заяві про відкриття виконавчого провадження відомості, які можуть сприяти виконанню рішення (рахунки боржника, місцезнаходження майна боржника тощо).

Істотних змін зазнав також порядок повідомлення боржника про відкриття виконавчого провадження. Так, у новій редакції Закону боржник вважається повідомленим про відкриття виконавчого провадження, якщо йому надіслана постанова про відкриття виконавчого провадження за адресою, вказаною у виконавчому документі.

Повноваження державного виконавця

Серед нових повноважень державного виконавця є такі:

- отримувати від органів, установ, організацій та посадових осіб інформацію, необхідну для проведення виконавчих дій, у тому числі **конфіденційну**;
- за наявності рішення суду про примусове проникнення в житло **отримувати доступ до житла або**

іншого володіння фізичної особи, у якій знаходиться майно боржника або майно та кошти, що належать боржникові від інших осіб;

- звертатися до суду **про встановлення тимчасового обмеження в праві виїзду боржника - фізичної особи або керівника боржника - юридичної особи за межі України** до виконання зобов'язань за рішенням;

- при забезпеченні виконання рішення здійснювати **звернення стягнення на майнові права** боржника.

Однією з позитивних новел Закону є надання доступу державному виконавцеві до баз даних та реєстрів, у тому числі електронних, що містять інформацію про боржників, їх майно та кошти. Це повинно значно спростити та прискорити один з основних моментів виконавчого провадження – виявлення або розшук майна та коштів, що належать боржникові.

В частині розшуку боржника і його майна в Закон внесено зміну (ст. 40 Закону), згідно з якою передбачається обов'язкове оголошення в розшук боржника або його майна за всіма категоріями виконавчих документів **без покладання на стягувача тягаря з авансування витрат на розшук**, що передбачалося старою редакцією Закону для більшої категорії виконавчих документів.

Звернення стягнення на майно боржника

Відповідно до нової редакції Закону стягнення на єдине житло боржника і земельну ділянку, на якій розташоване це житло, **не здійснюється у разі, якщо сума боргу не перевищує 10 розмірів мінімальної зарплати**.

Неоднозначною є також норма Закону, згідно з якою при арешті коштів на рахунках боржника арешт поширюється також на кошти **на рахунках, які будуть відкриті й після винесення постанови про накладення арешту**.

Щодо цього нововведення **НБУ висловив свою позицію** в листі від 04.03.11 р. № 25-111/523-3297. Так, Нацбанк у листі, зокрема, уточнює, що:

1) банк має **зупинити** видаткові операції на суму обтяження та повідомити державного виконавця про факт відкриття нового рахунку виключно у випадку, якщо в цьому ж банку (включаючи філії та підрозділи) клієнт вже має кошти та/або інші цінності, що знаходяться у нього на рахунках та/або вкладах чи на зберіганні, і на які накладено арешт цим державним ви-

конавцем (в тому числі й у випадку, коли сума обтяження вже накопичена на іншому, раніше відкритому рахунку). Банк **поновлює** видаткові операції на рахунках такого клієнта у разі, якщо державний виконавець не повідомив про прийняте рішення у встановлений Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» строк, вирахування якого розпочинається з дати, зазначеної у відмітці про отримання державним виконавцем повідомлення. Також НБУ зазначає, що норми ст. 6 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» і ст. 52 Закону України «Про виконавче провадження» не містять виключень, тому застосовуються до всіх поточних, вкладних (депозитних) рахунків клієнта в національній та іноземних валютах;

2) банк **приймає і виконує**:

- постанови державних виконавців про арешт коштів на рахунках клієнтів, які винесені як на підставі рішень суду, так і на виконання інших виконавчих документів, визначених ст. 17 Закону України «Про виконавче провадження»;

- платіжні вимоги на примусове списання коштів, що оформлені як на підставі рішень суду, так і на підставі постанов державних виконавців, які винесені на виконання інших виконавчих документів, визначених ст. 17 Закону України «Про виконавче провадження».

Також збільшився борг **з 2 до 3 розмірів мінімальної зарплати**, у разі якого стягнення звертається лише на заробітну плату, пенсію тощо, і **не звертається на майно боржника**.

Зазнав змін і порядок виконання рішення про **поновлення на роботі**. Так, рішення вважатиметься виконаним з дня видання відповідного наказу або розпорядження про поновлення на роботі, тоді як згідно зі старою редакцією Закону таке рішення вважається виконаним з моменту фактичного допущення працівника до виконання попередніх обов'язків на підставі відповідного акта органу, що прийняв рішення про звільнення або переведення працівника. Це нововведення може викликати спори, оскільки юридично з моменту видання відповідного наказу або розпорядження про поновлення на роботі працівник буде на роботі поновлений, а фактично може бути до неї не допущений, проте рішення про поновлення на роботі **вважатиметься виконаним**.

Оцінка та реалізація майна боржника

В частині оцінки заарештованого майна нова редакція Закону передбачає можливість проведення ре-

цензування звіту про оцінку майна, проведеного суб'єктом оціночної діяльності. Витрати за нього несе сторона, яка не погоджується з результатами проведеної оцінки (ст. 58 Закону). У разі незгоди з оцінкою, визначеною за результатами рецензування, сторони мають право оскаржити її в судовому порядку в десятиденний строк з дня отримання відповідного повідомлення. Звіт про оцінку є чинним протягом шести місяців, після чого оцінка проводиться повторно.

Істотною новелою Закону є **можливість реалізації майна на комісійних умовах** (ст. 62 Закону). Так реалізується рухоме майно, вартість якого не перевищує 150 нмдг, товари побутового споживання, а також інше рухоме майно (якщо стягувач не заперечує проти цього).

Новою редакцією Закону встановлено десятиденний строк на уцінку майна, яке не продане протягом двох місяців. При цьому майно може бути знижене в ціні не більше ніж на 30%. Повторна уцінка майна може здійснюватися не більше ніж на 50% первинної вартості майна. Нереалізоване майно може передаватися стягувачеві в рахунок погашення боргу за початковою вартістю майна, за якою воно передавалося на реалізацію. А у разі наявності кількох стягувачів, що виявили бажання залишити за собою нереалізоване майно, воно передається стягувачеві в порядку календарного надходження виконавчих документів.

Оскарження рішень, дій або бездіяльності посадових осіб ДВС

Істотно змінено положення Закону про оскарження рішень, дій або бездіяльності посадових осіб ДВС (ст. 82).

Так, стягувач та інші учасники виконавчого провадження (крім боржника) можуть оскаржити рішення, дії або бездіяльність посадових осіб виконавчої служби начальникові відділу, якому безпосередньо підпорядкований виконавець, керівникові відповідного органу виконавчої служби вищого рівня або до суду.

У свою чергу боржник має право оскаржити рішення, дії або бездіяльність державного виконавця, інших посадових осіб ДВС виключно у судовому порядку.

Дарина МАРКІНА
юрисконсульт ЮК «КПД Консалтинг»